

СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ

Сонова Катерина Андріївна

Свідчення № 1771 від 27 травня 2016 року, надане на підставі рішення Центральної експертно-кваліфікаційної комісії при Міністерстві юстиції України
вул. Свободи, 13, оф. 108, м. Київ, 03142,
тел. +38 (067) 770-62-77; e-mail: zarova.katerina@gmail.com

ВИСНОВОК № 22/09 експертного дослідження об'єктів інтелектуальної власності

Складений 25 вересня 2016 р.

19 вересня 2016 року до судового експерта Сонової К.А. при заяві від Нечас Олександра Вікторовича для проведення експертного дослідження об'єктів інтелектуальної власності надійшли:

1) заява про проведення експертного дослідження об'єктів інтелектуальної власності від Нечас Олександра Вікторовича, який мешкає за адресою: вул. Бориспільська 3-6, кв. 85, м. Київ, 03099 на 1 арк.;

2) дисертація Гурка Р.В. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за темою «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики». – Серпейський університет. – Київ. – 2005 (в електронному вигляді) (219 арк.);

3) дисертація Сухової Т.Е. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за темою «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії та практики судової експертизи». – Тульський державний університет – Тула. – 2001» (в електронному вигляді) (174 арк.).

Зазначені документи надано на дослідження нарочним, без упаковки. Наведені вище документи (п. 2, 3) містяться на електронному носіїві.

Обставини, які мають значення для надання відповіді в заяві Нечас Олександра Вікторовича від 19.09.2016 року не зазначені.

На вирішення експерта у заяві Нечас Олександра Вікторовича від 19.09.2016 р. поставлені наступні питання (мова та стилістика збережені):

«1. Чи мало місце використання твору (фрагментів твору) - дисертації Сухової Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії та практики судової експертизи» у дисертації Гурка Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики»? Якщо так, то яким способом?»

2. Чи мало місце використання твору або його частини – дисертації Сухової Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії та практики судової експертизи» у дисертації Гурка Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» у навчальних та

наукових (дослідницьких) цілях? Чи відповідає обсяг такого використання поставленій мові?

3. Чи містять використані фрагменти твору - дисертації Сухої Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії в практиці судової експертизи» у дисертації Гурак Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики», якщо так і, з якого джерела?»

Об'єкти, що підлягають дослідженню:

1) дисертація Гурак Р.В. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за темою «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики». – Європейський університет. – Київ. – 2005 (в електронному вигляді) (219 арк.);

2) дисертація Сухої Т.Е. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за темою «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії в практиці судової експертизи». – Тульський державний університет. – Тула. – 2001» (в електронному вигляді) (174 арк.).

Експертне дослідження, згідно із Законом України «Про судову експертизу» проведено *Соловою Катериною Андріївною*, яка має вищу юридичну освіту, спеціальну вищу освіту з інтелектуальної власності, кваліфікацію судового експерта з питань досліджень об'єктів інтелектуальної власності, у тому числі за спеціальністю 13.1.1 «Дослідження пов'язані з літературними, художніми творами та іншими» (свідцтво про присвоєння кваліфікації судового експерта № 1771, видане Центральною експертно-кваліфікаційною комісією Міністерства юстиції України від 27.05.2016 року, дійсне до 27 травня 2019 року), стаж експертної роботи з 2003 року, стаж роботи у сфері інтелектуальної власності з 2005 року.

НОРМАТИВНІ АКТИ ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) від 16 січня 2003 року № 435-IV (із змінами);

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. № 3792-XII (із змінами);

3. Інтелектуальна власність: словник-довідник/ За заг. ред. О.Д. Савтоцького. – У 2-х т.: Том 1. Авторське право і суміжні права / За ред. О.Д. Савтоцького, В.С. Дроб'язка. – Уклад.: В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. – К.: Видавничий Дім “Ін Юре”. – 2000. – 356 с.

4. Липшиц Д. Авторське право і суміжні права / Пер. с фр.; предисловие М. Федотова. – М.: Ладомир; Издательство ЮНЕСКО, 2002.

5. Методика проведення судових експертиз літературних творів, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 02 травня 2012 (реєстраційний код 13.1.1.01).

6. Ионас В.Я. Проявление творчества в гражданском праве. –М: Юридическая литература. –1972. –168 с.

7. Хохлов В.В. Авторское право: Законодательство, теория, практика. – М.: Издательский Дом «Горизонт», 2008. – 288 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі проведення експертного дослідження вивчалися фактичні дані, що належать до властивостей матеріальних та нематеріальних (інформаційних) об'єктів.

Для вирішення поставлених перед експертом завдань використовувалися:

- загальні методи пізнання (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування та узагальнення) та окремі загальнонаукові методи.

- положення нормативних актів та літератури, перелічені у попередньому розділі.

Відповідно до п. 2 ст. 4 ЦК України: «*Основою актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України. Актами цивільного законодавства є також інші закони України, які приймаються відповідно до Конституції України та цього Кодексу*» [1] (тут і надалі цитати курсивом).

Відповідно до п. 1 ст. 420 ЦК України одним з об'єктів інтелектуальної власності є «літературні твори». Згідно статті 433 ЦК України літературні твори віднесено до об'єктів авторського права.

Спеціальне законодавство України у сфері авторського права складають, зокрема, Закон України «Про авторське право і суміжні права» Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів, Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, а також ряд інших нормативно-правових актів, в тому числі міжнародних договорів, учасницею яких є Україна. Крім цього, норма, що регулюють відносини, пов'язані з використанням об'єктів авторського права, містяться в нормативно-правових актах, зокрема таких, як Кодекс України про адміністративні правопорушення, Мистецький кодекс України, Кримінальний кодекс України тощо.

Відповідно до статті 430 ЦК України під літературними творами розуміють, зокрема «*романи, поеми, статті та інші письмові твори*» [1].

Згідно статті 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон) «*об'єктами авторського права є твори у галузі мистецтва, літератури і науки/техніки, а саме: 1) літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, мистецького або іншого характеру (книжки, брошури, статті тощо)*».

З точки зору авторського права поняття «літературні твори» включає в себе будь-які оригінальні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або практичного характеру, незалежно від його цінності та призначення.

Відповідно до ЦК України та Закону [2], авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Для виникнення і здійснення авторського

права не вимагається реєстрація твору чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких формальностей.

Питання

1. Чи мало місце використання твору (фрагментів твору) - дисертації Сухової Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії та практики судової експертизи» у дисертації Гурак Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики»? Якщо так, то яким способом?

Дисертація Гурак Р.В. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за темою «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» – Саратовський університет, – Київ, – 2005» (далі – Матеріали 1)¹ представлена на дослідження в електронному вигляді на 219 арк., яка складається з наступних розділів:

«ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КРИМІНАЛІСТИЦІ

1.1. Сутність інтеграції і тенденції її розвитку

1.2. Основні напрями і форми інтеграції досягнень природничих і технічних наук у криміналістику

1.3. Систематизація та класифікація інтеграції знань як напрям розвитку судової експертизи

1.4. Вплив інтеграції знань на розвиток загальної теорії судової експертизи

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРАЦІЇ ДОСЯГНЕНЬ НАУКИ І ТЕХНІКИ У

КРИМІНАЛІСТИЦІ

2.1. Організаційне забезпечення інтеграції досягнень науки і техніки у криміналістику

2.2. Правові проблеми в процесі інтеграції досягнень природничих і технічних наук у криміналістику

2.3. Математизація і комп'ютеризація судової експертизи як універсальна форма прямих інтеграцій знань

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ».

Дисертація Сухової Т.Е. на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за темою «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії та практики судової експертизи» – Тульський державний університет – Тула – 2001» (далі – Матеріали 2) представлена на дослідження в електронному вигляді на 174 арк., яка складається з наступних розділів:

«Вступ»

Глава 1. Современное состояние интеграционных процессов общей теории судебной экспертизы

1.1. Сущность интеграции и тенденции её развития в судебной экспертизе

1.2. Систематизация интеграции знаний как направление развития судебной экспертизы

¹ Тут і далі скорочено як «Матеріали» позначатиметься назви на досліджених документах, з цифрами, що вказують на номер у переліку, як це зазначено у вступній частині Висновку.

1.3. Класифікація інтеграції знань в судовій експертизі

1.4. Вплив інтеграції знань на некоторые аспекти об'єктів теорії судової експертизи

Глава 2. Інтеграційні процеси в практиці провадження судових експертиз

2.1. Інтеграція знань як методологічна основа провадження комплексних експертиз

2.2. Совершенствование законодавчого регулювання комплексної експертизи

2.3. Математизація та комп'ютеризація судової експертизи як універсальні форми провадження інтеграції знань

2.4. Психологічні аспекти інтеграції знань в судовій експертизі

Заключення

Бібліографія.

При аналізі наданої на дослідження дисертації Гурак Р.В. (Матеріали 1) встановлено, що вона є цілісною і завершеною науковою розробкою процесу інтеграції досягнень науково-технічного прогресу в криміналістику. Як зазначено у Матеріалах 1 метою дослідження є: «визначення сутності, сучасного стану інтеграційних процесів у криміналістиці та визначення шляхів оптимізації інтеграції досягнень науки і техніки у криміналістику», тобто основним предметом дослідження є особливості інтеграції знань в криміналістику як фактор її розвитку.

При аналізі наданої на дослідження дисертації Сухової Т.Е. (Матеріали 2) встановлено, що вона є цілісною і завершеною науковою розробкою закономірностей формування інтеграційних процесів та їх вплив на удосконалення та подальший розвиток загальної теорії і практики судової експертизи. Як зазначено у Матеріалах 2 метою дослідження є: «на основі вивчення теорії і практики судової експертизи, дослідження шляхів науки криміналістики, математики, фізики, хімії, інформатики, психології, зоології, логіки, лінгвістики та інших дослідити співвідношення і розвиток інтеграційних процесів, дати їм наукове обґрунтування, визначити їх роль і місце в теорії і практиці судової експертизи, розробити їх систематизацію і класифікацію, пропонувати законодавчі закріплення основних аспектів інтеграції знань в УПК РФ, а також проаналізувати психологічні аспекти інтеграційних досліджень в судово-експертній діяльності», тобто основним предметом дослідження є особливості процесу інтеграції знань в загальну теорію і практику судової експертизи.

Як зазначено у Словнику-довіднику з авторського права, під науковим твором розуміють «ввід, в якому всі мислення розкладаються відповідно до логічного підходу» [3, с. 226] (тут і надалі, для зручності викладу матеріалу і звернення особливій увазі, всі відкреслені зроблені експертом).

Словник також дає визначення поняття «дисертація – це науковий провід, яку підготовлено для примовного запису на здобуття вченого ступеня» [3, с. 83]

За думкою Д. Липшик «науковими працями вважаються такі твори, проблематика яких розроблена у відповідності до певної наукової методики. До них відносяться як праці в галузі точних, природничих, медичних та інших

мист, так і літературні твори наукового характеру, а також твори з педагогіки, тематичні документи і науково - популярні твори, краєзнавчі праці, географічні карти, графіки, креслення і образотвірні твори, що стосуються географії, топографії і в цілому природничих наук» [4, с. 76].

Викладене дає підставу для висновку про те, що наведені на дослідження дисертації Р.В. Гурак та Т.Е. Сухої (Матеріали 1, 2) відповідно до ст. 8 Закону містять в собі ознаки об'єктів авторського права, а саме літературних письмових творів наукового характеру у сфері юриспруденції. При цьому, наведені Матеріали 1, 2 складаються із самостійних частин, якими є структурні одиниці їх змісту, такі як розділи, підрозділи, тощо.

Відповідно до статті 15 Закону [2] «*виключне право автора (чи іншої особи, яка має авторське право) на дозвіл чи заборону використання твору іншими особами дає йому право дозволити або заборонити:*

(...)

3) *перекладу творів;*

б) *переробки, адаптації, аранжування та інші подібні зміни творів...*»

Як випливає із зазначених положень, такі види використання твору, як переклад та переробка розглядаються у зазначеній статті Закону як окремі види використання твору.

Проте, статтею 20 цього ж Закону передбачено, що «*перекладачем і автором інших мовних творів вважають авторське право на здійсненні ними переклад, адаптацію, аранжування або іншу переробку.*

Отже «переклад» входить до більш широкого поняття «переробка» та є по суті одним із способів переробки твору. Під переробкою розуміється як переклад, так і створення іншого похідного твору (обробка, екранізація, аранжування, інсценування тощо). Будь-яка переробка є зміною твору.

Слід зазначити, що кожен твір включає дві групи юридично значущих елементів, які утворюють форму твору. До них відносяться елементи зовнішньої і внутрішньої форми твору.

На думку В.Я. Іонаса:

«Першу групу елементів складають елементи внутрішньої форми твору: його образи. Особливість їх полягає в тому, що їх закономірною допускється за умов створення нової зовнішньої форми для них. Так, при перекладі на іншу мову змінюється внутрішня форма твору - його образна система, але при цьому зовнішня форма твору - його мова - будується з нового матеріалу, з тим щоб, відобразити форму оригіналу. Звідси автор на використанні внутрішньої форми його твору з метою створення нової зовнішньої форми в одних випадках потрібна (екранізація літературного твору і інші випадки переробки) в інших - не потрібна.

До другої ми відносимо елементи зовнішньої форми: мова твору з усіма його словниковими і граматичними особливостями. Мова твору здебільшого не піддається. Вона лише підлягає з певними дисерта, в іншому випадку в наявності привласнення (плагіат).

Авторське право мати як також і внутрішню форму твору. Якщо авторемалась лише зовнішня форма, то автор би би беззастисним правом перекладу» [6, с. 46, с. 28].

В.Я Іонас виділяє три типи перекладу:

«По-перше, літературний переклад з підстановкою на місці слів, що перекладаються, їх еквівалентів на іншій мові без синтаксичної обробки тексту. Такий переклад дозволяє зрозуміти зміст тексту, що перекладається.

По-друге, синтаксично оброблений літературний переклад, що дозволяє зрозуміти зміст оригіналу у вигляді гладко читаного тексту.

По-третє, художній переклад. Ми миттєво питаємо ці форми перекладу, оскільки повинні існувати якісь перехідні, проміжні форми, що наближають до одного з еквівалентів трьох типів» [6, с. 57].

Разом з тим, переробка оригінального твору може не обмежуватись виключно перекладом твору, і може включати також певну адаптацію та інші зміни, обумовлені бажанням особи, яка здійснює таку переробку, додати, виключити або замінити певні слова, словосполучення, речення, абзаци тощо. В даному випадку, поняття «переробка» буде охоплювати не лише безпосередньо переклад, але і певні зміни, що були внесені до оригінального твору поряд із його перекладом.

Необхідно звернути увагу на те, що надані Матеріали 1 виконані українською мовою, а надані Матеріали 2 – російською.

У зв'язку з цим, у разі використання тексту складових твору (надані Матеріали 2) у тексті складових твору (надані Матеріали 1), матиме місце переклад з російської мови на українську, якщо тільки це не буде цитування мовою оригіналу.

Під час порівняння на предмет використання текстів таких складових твору Т.Е. Сухової «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії и практики судової експертизи» (Матеріали 2), як «1.1. Сущность интеграции и тенденции её развития в судебной экспертизе», «1.2. Систематизация интеграции знаний как направление развития судебной экспертизы», «1.3. Классификация интеграции знаний в судебной экспертизе», «1.4. Влияние интеграции знаний на некоторые аспекты «общей теории судебной экспертизы», «2.3. Математизация и компьютеризация судебной экспертизы как универсальная форма проявления интеграции знаний», «ЗАКЛЮЧЕНИЕ» у таких складових твору Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» (Матеріали 1), як «1.1. Сутність інтеграції і тенденції її розвитку», «1.3. Систематизація та класифікація інтеграції знань як напрям розвитку судової експертизи», «1.4. Вплив інтеграції знань на розвиток загальної теорії судової експертизи», «Висновки до Розділу 1», «2.3. Математизація і комп'ютеризація судової експертизи як універсальна форма прояву інтеграції знань», «Висновки до Розділу 2», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ» були виявлені наступні збіги між значимими вище складовими творами (для зручності, результати порівняння наведені у Таблиці

1. **глубини кольором** виділено збіги між назвами структурних елементів творів):

Таблиця 1. Виділені збіги фрагментів тексту у Матеріалах 1, 2

	Дисертація Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» (Матеріали 1)	Дисертація Т.Е. Сушкової «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії та практики судової експертизи» (Матеріали 2)
1.	<p>РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ПІТЕРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КРИМІНАЛІСТИЦІ</p> <p>1.1. Сутність інтеграції в теорії та практиці</p> <p>(с. 10) (с. 17-19) (с. 24) (с. 25) (с. 31) (с. 31-33) (с. 33-37) (с. 39-40) (с. 40-41)</p>	<p>Глава 1. Сучасні тенденції розвитку судової експертизи</p> <p>1.1. Сутність інтеграції в теорії та практиці судової експертизи</p> <p>(с. 13) (с. 14-16) (с. 22) (с. 22) (с. 26) (с. 27-30) (с. 38-43) (с. 77-78) (с. 27-30)</p>
2.	<p>1.3. Систематизація та класифікація інтеграції знань як фактор розвитку судової експертизи</p> <p>(с. 49-59)</p>	<p>1.3. Систематизація інтеграції знань як фактор розвитку судової експертизи</p> <p>(с. 43-53)</p>
3.	<p>1.3. Систематизація та класифікація інтеграції знань як фактор розвитку судової експертизи</p> <p>(с. 59-71)</p>	<p>1.3. Класифікація інтеграції знань в судовій експертизі.</p> <p>(с. 55-71)</p>
4.	<p>1.4. Вплив інтеграції знань на розвиток загальної теорії судової експертизи</p> <p>(с. 71-89)</p>	<p>1.4. Вплив інтеграції знань на некоторые аспекти теорії судової експертизи</p> <p>(с. 71-96)</p>
5.	<p>Висновки до Розділу 1</p> <p>(с. 91) (с. 91-92) (с. 93-93)</p>	<p>(с. 70) (с. 92-93) (с. 96)</p>
6.	<p>2.3. Математизація та інформатизація судової експертизи як універсальна форма прояву інтеграції знань</p> <p>(с. 132-146) (с. 146)</p>	<p>2.3. Математизація та інформатизація судової експертизи як універсальна форма прояву інтеграції знань</p> <p>(с. 130-148) (с. 137, 138, 141-142)</p>
7.	<p>Висновки до Розділу 2</p> <p>(с. 148-149)</p>	<p>(с. 133, 137, 148, 141, 142)</p>
8.	<p>ВИСНОВКИ</p> <p>(с. 151-152) (с. 153-154)</p>	<p>ЗАКЛЮЧЕНИЕ</p> <p>(с. 155-156, 158) (с. 156-157)</p>
9.	<p>ДОДАТКИ</p> <p>(с. 202 Таблиця 1) (с. 200 Рис. 4)</p>	<p>(с. 93-95 Таблиця 1) (с. 89 Рисунки)</p>

Той факт, що надані Матеріали 1 були опубліковані у 2005 році, а надані Матеріали 2 – у 2001 р., дає підстави вважати, що дисертація Т.Е. Суховай була створена раніше, ніж дисертація Р.В. Гурак. У зв'язку з цим, надалі у дослідженні під «оригінальним текстом» буде матися на увазі текст, що міститься у наданих Матеріалах 2, а під «переробленим» чи «заповзвиченим» - текст, що міститься у наданих Матеріалах 1.

У всіх випадках виявлених збігів має місце записання частин текстів з зазначених у Таблиці 1 складових, що містяться у наданій дисертації Т.Е. Суховай (Матеріали 2), у відповідних складових наданої дисертації Р.В. Гурак (Матеріали 1) (Ілюстрація збігів наведена у додатках 1 – 5).

Як зазначає А.П. Сергєєв: «У зв'язку з тим, що авторське право створює форму твору, для встановлення випадків порушення авторських прав шляхом заповзичення вирінального значення мають бути (для дисертаційних творів - словесні) збіги, для встановлення яких складаються таблиці збігів (лише на такій-то сторінці в одному творі) відповідно до тексту на такій-то сторінці в іншому творі» [6, С. 48].

Отже, експертом був здійснений порівняльний аналіз збігів тексту у Матеріалах 1, 2 з відповідною їх ілюстрацією у Додатках 1-5.

У результаті порівняльного дослідження встановлено:

1. Як видно із Додатку 1 (збіги фрагментів текстів за н. 1 Таблиці 1 наведено у Додатку 1) записання фрагментів тексту із такого структурного елементу, як «1.1. Сушність інтеграції і тенденції її розвитку в судебній експертизі» (с. 13, 14-16, 22, 26, 27-30, 38-43, 77-78, 27-30) наданих Матеріала 2, має місце у 45 абзацах такого структурного елементу наданих Матеріалів 1, як «1.1. Сутність інтеграції і тенденції її розвитку» (с. 10, 17-19, 24, 25, 31-37, 39-41) із 91 наявного, ні з обсягом складової, приблизно третину усього тексту структурного елементу.

В даному випадку має місце як синтаксично оброблений підрядковий переклад, так і переробка зовнішньої форми оригінальних фрагментів тексту, здійснена шляхом скорочення оригінального тексту, або шляхом додавання певних слів, перефразування словосполучень, що не спричинило в цілому зміни внутрішньої форми оригінальних фрагментів.

Наприклад, в оригінальному фрагменті на с. 28 наданих Матеріалів 2 міститься наступний текст (тут і надалі **зеленим** кольором виділено розбіжності тексту, **голубим** – вставні та вставлені конструкції, авторські повніння):

«**Важливою** і **різницею** **на** **основаних** **інтеграції** **наукових** **знань**, **об'єднанні** в себе **дослідження** **других** **наук**, **розв'язки** **експертні** **ставать** **перед** **собой** і **розв'язує** **проблеми**, **розуміння**, **і** **сприяє** **на** **правильну** **боротьбу** **с** **преступністю**. «А **що** **представляє** **значимість** **у** **других** **наук** **не** **тільки** **теоретичних** **положень** **или** **факт**, **но** і **розробленими** **ними** **середні**, **проблеми**, **методи** **розв'язки** **прикладних** **задач**. При **тм** **важливим** **вирізняється** **більше** **кількі** **роль** **приводяться** **інтерпретаційних»**

У протиставленому абзаці на с. 40 наданих Матеріалів 1 зазначено наступне:

«**Важливіми** і **різницями** **як** **концентрація** **наукових** **знань**, **об'єднанні** **в** **собі** **дослідження** **інших** **наук**, **сприяє** **на** **правильну** **боротьбу** **з** **преступністю** **ставать** **перед** **собой** і **вирішує**

проблеми, **примусом**, і **примусом** на шляху боротьби зі злочинністю. А це протиріччя заповнення з інших наук не тільки теоретичних положень чи ідей, але і розроблених ними способів, прийомів, методів вирішення практичних задач. При цьому було важливо роль наголосити: **«взаємно-криміналістичні науково-практичні утворює»**.

Так, у заповненому тексті змінено деякі словосполучення, що не змінюють внутрішню форму оригінального фрагменту. Крім того, в оригінальному тексті друга частина викладена як цитата іншого автора, у заповненому – від власного імені.

Іноді має місце заміна окремих слів без зміни суті, закладеної у тексті, наприклад: в оригінальному варіанті слово «судобная экспертиза» у всіх відмінках замінено словом «криміналістичка» у доречних випадках у відповідних відмінках. Також у наведеному вище фрагменті відповідно за змістом було замінено словосполучення «экспертная-практика» на «**федерально-криміналістичан науково-практичних утворює**». Це повністю є пристосуванням тексту до предмету наукового дослідження – в оригінальному тексті висвітлювалась інтеграція знань у судову експертизу, а у заповненому – інтеграція знань у криміналістику.

При цьому при заповненні фрагментів тексту з Матеріалів 2 у Матеріалах 1 збережено загальний порядок розташування абзаців по відношенню один до одного. Має місце також збереження підбору і розташування цитат різних авторів, що містяться у зазначеному структурному елементі наданих Матеріалів 2. При цьому, приведені, в деяких випадках, різних інформаційних джерел їх заповнення, не дає підстав вважати, що підбір і розташування відповідної інформації здійснювались незалежно від використання тексту структурного елементу Матеріалів 2 - «1.1. Сущность интеграции и тенденции её развития в судебной экспертизе».

На с. 35 Матеріалів 1 міститься посилання на праці Т.Е. Сухої, однак речення, що було заповнене з Матеріалів 2 є синтаксично обробленим підрадянським перекладом оригінального тексту, викладене від власного імені без оформлення його за правилами цитування:

Оригінальний фрагмент (с. 40 Матеріалів 2):

«Отсутствие единой точки зрения в данном вопросе позволило нам предложить свою терминологическую посылку как «интеграция» вместо «интеграция знаний», которые будут нами рассмотрены подробно в настоящей работе».

Перероблений фрагмент (с. 35 Матеріалів 1):

«Отсутствие единой точки зору в данном вопросе позволило нам акцентировать звагу на наш терминологическую посылку как «интеграция» за «интеграция знаний» (апробированной Т.Е. Сухоиной [360, 362]), но будут рассмотрены нами детально в данной работе».

У Матеріалах 1 на с. 10 та с. 39 абзаци оригінального тексту Матеріалів 2 перероблено шляхом додавання прізвищ інших авторів з посиланням на джерела заповнення до переліку праць провідних вчених, однак заповнений текст до зазначеного переліку праць повністю співпадає з оригінальним текстом, наприклад:

Оригінальний текст (с. 13):

«Теоретическим основам, роли и познавательным возможностям интеграционных процессов в судебной экспертизе» уделяли внимание вклада учёно-кriminalisty таки як Т.В. Аверьянова, Р.С. Есман, С.Ф. ...»

Перероблений текст (с. 10):

«Теоретическим основам, роли и познавательным возможностям интеграционных процессов в судебной экспертизе» уделяли внимание вклада учёно-кriminalisty таки як Т.В. Аверьянова [3; 5; 9], **Л.Л. Бакан** [19, 20, 24, 25], Р.С. Есман. ...»

Інші переробки оригінального тексту Матеріалів 2 у зазначених фрагментах Матеріалів 1 є незначними і пояснюються особливостями перекладу та пристосуванням конкретних фраз до предмету і мети дослідження наукової роботи. При цьому всі вставні слова та конструкції, авторські пояснення Матеріалів 2 перекладені у Матеріалах 1 дослівно (виділено голубим кольором у Додатку 1), що свідчить про синтаксично оброблений підрядковий переклад без зміни внутрішньої форми зазначеного твору.

2. Як видно із Додатку 3 (збіг фрагментів текстів за п. 2, 3 Таблиці 1 наведено у Додатку 2) зазначення фрагментів тексту із таких структурних елементів, як «1.2. Систематизація інтеграції знань як напрямлене розвитку судової експертизи», «1.3. Класифікація інтеграції знань в судової експертизи» (с. 43-71) наданих Матеріалів 2, має місце у повному тексті такого структурного елементу наданих Матеріалів 1, як «1.3. Систематизація та класифікація інтеграції знань як напрям розвитку судової експертизи» (с. 49-71), які за обсягом складають майже весь текст структурного елементу.

В даному випадку має місце синтаксично оброблений підрядковий переклад, переробка деяких фрагментів оригінального тексту, додавання деяких слів, перефразування словосполучень чи речень, що не спричинило в цілому зміни внутрішньої форми оригінальних фрагментів.

Наведемо приклад перефразування речення, що міститься на с. 54 Матеріалів 2, викладене у зазначеному тексті на с. 59 Матеріалів 1:

- в оригінальному фрагменті: «**Судья осуществляет и другая лица, действующие по процедуре классификации П.Е.Кудрякова, который выделяет следующие ее этапы ...**»

- у зазначеному фрагменті: «**Судья иной также жур иной процедуры классификации, запрошанных П.Е.Кудряков, выделяется так в статье ...**»

Також наведемо приклад перефразування тексту при з'єднанні структурних елементів (в оригінальному тексті їх два, у зазначеному об'єднано в один структурний елемент):

- в оригінальному фрагменті: «**В данном параграфе целесообразно рассмотреть вопрос об интеграции знаний в судебной экспертизе по предмету, объекту и субъекту исследования, а также об методах и средствах исследования. В научной литературе данному вопросу посвящено много внимания.**»

- у зазначеному фрагменті: «**Питання про інтеграцію знань в судової експертизи доцільно розглянути по предмету, об'єкту та суб'єкту дослідження, а також по методах і способам дослідження. В науковій літературі даному питанню присвячено много уваги.**»

Також має місце переробка оригінального тексту шляхом внесення відповідних змін через відмінність норм російського та українського

законодавства. При цьому, у зазначеному тексті зберігаються основні вставні слова та конструкції, авторські пояснення оригінального тексту, наприклад:

Оригінальний текст (с. 65-66):

Між іншого будемо зауважити, що УПК установлює наступні строки проведення досудового слідства для органів досудового — 10 днів, 1 місяць, 3 місяці (на основанні постановлення прокурора), а для органів предварительного слідства — 2 місяці, 3 місяці (за постановкою районного, окружного прокурора), 6 місяців (по делам, расследование которых представляет особую сложность, по постановлению прокурора субъекта РФ). При этом срок проведения одной экспертизы составляет от 30 до 30 дней, а значит пяти экспертиз — от 30 до 150 дней, что абсолютно не вписывается в рамки отведенного времени на проведение предварительного следствия ни органами досудового, ни органами предварительного следствия. И по сроку или количеству срок проведения комплексной экспертизы несколькими экспертами установленный установился до 30 дней¹⁰².

Перероблений текст (с. 67-68):

Між іншого будемо зауважити, що ст. 108 КПК України встановлює термін для проведення досудового — 10 днів, ст. 120 КПК України для досудового слідства передбачає такі термини проведення — 2 місяці, 3 місяці (за постановкою районного, міського прокурора), 4 місяці (за справами розслідування жовт вищої особливості складності, за постановкою прокурора Автономної Республіки Крим, прокурора області, прокурора м. Києва). При цьому строк проведення одної експертизи складає 10 днів щодо матеріалів з невеликою кількістю об'єктів і не складних за характером дослідження, 1 місяць щодо матеріалів з великою кількістю об'єктів або складних за характером дослідження, а значить п'ять експертиз — від 50 до 300 днів, що абсолютно не вписується в рамки відведеного часу на проведення слідства як органами досудового, ні органами досудового слідства (150; 399).

На с. 60 Матеріалів 1 міститься підміний від Матеріалів 2 фрагмент тексту з приведеною кількістю судових експертиз у Київському НДІСЕ МЮ України замість фрагменту тексту з кількістю судових експертиз в «ЗКУ УВД Тульської області» в оригінальному тексті Матеріалів 2, далі текст знову збігається:

Оригінальний текст:

Значення проведення експертиз ріст з кожним роком, тільки в ЗКУ УВД Тульської області в 1998 году по сравнению с 1995 годом проведение экспертиз возросло на 25,5%, увеличилась на результативность на 29,8% (если в 1995 году — 56,5%, то в 1998 году — 86,3%, что на 0,7% выше среднероссийского). Увеличилось количество выданных заключений экспертам с 1018 в 1995 году до 1204 в 1998 году, за 9 месяцев 1999 года выдано 1370 (+312 к АВП). Число заключенных экспертиз возросло на 63,3% (с 1660 в 1995 году до 2711 в 1998 году), за 9 месяцев 1999 года выдано 2102 (+114). Количество заключенных предварительного направления возросло с 2024 в 1995 году до 2509 в 1998 году. По количеству возбужденных уголовных дел, либо приняты решения по материалам в 1995 году — 1783, в 1998 году — 2787. По сравнению с аналогичным периодом 1995 года за 9 месяцев 1999 года количество экспертиз возросло на 64%. Исследования наркотических веществ являются наиболее популярными среди криминалистических экспертиз материалов вооружения и взрывчат. С 1995 года число заключенных экспертиз возросло на 110% и по итогам 9 месяцев 1999 года выдано 927. Кардинально изменилась номенклатура наркотических средств, выявляемых из незаконного оборота. Так, если в 1995 году представлялось до 97% наркотических средств растительного происхождения, то в 1999 году количество растительных наркотических средств до 40%, остальное — синтетическое и смешанное наркотическое средства, ретикулярно-панкреатическая энзимы, ферментативные вещества, фармакологические вещества, ксерофильность, которые значительно дороже. Увеличилось количество

привертнувшись в сфері підготовки та обслуговування фальсифікованих ліквідо-водочних знахідок, відбувається постійний ріст числа наявних **ЗВЗ** експертів та дослідників по виконанню лабораторно-технічної продукції. За 1995 рік виконано 540 об'єктів стерилізаційної продукції, за 1998 год - 1.284, за 9 місяців 1999 годів -1.008. Таким образом, по даному виду експертизу експертна нагорода збільшилася на 148%¹⁰¹. Дані статистика, на наш погляд, говорить про руйнування необхідності інтенсивного інтеграції знахідок, які за об'єктом та предметом, так і суб'єктом в средствах дослідження в практиці експертних установ¹⁰².

Перероблений текст:

Значимим науково-дослідним інститутом судових експертів МЮ України у 2001 році було проведено 11347 експертних досліджень. В порівнянні з минулим роком кількість проведених почерково-лінійних експертів на 64,9%, з 486 у 2000 році до 826 у 2001 році, балістичних експертів на 15,4%, з 39 у 2000 році до 43 у 2001 році, виконано кількість виконаної експертно-лінійно експертизи на 27,3 %, з 1771 у 2000 році до 2235 у 2001 році. Кількість досліджень комп'ютерної техніки та програмних засобів зросла на 55,4%, з 26 у 2000 році до 43 у 2001 році. Кількість досліджень фотографічного знімку збільшилася на 38,9% з 7824 у 2000 році до 4778 у 2001 році. Виконання ліквідо-водочних матеріалів і паперів займають провідне місце серед дослідницьких експертів, матеріалів, роз'яснень та виробів. З 2000 року кількість виконаних знахідок експертів зросла на 29,9%.

Збільшення кількості привертнувшись в сфері підготовки та обслуговування фальсифікованих ліквідо-водочних виробів відбувалося постійне зростання кількості привертнувшись **ЗВЗ** МЮ України експертів та досліджень, з виконання лабораторно-технічної продукції. Виконаний вид експертизи збільшився наявності (на експерти) на 9,1%. Дані статистика, на наш погляд, говорить про руйнування необхідності інтенсивного інтеграції знахідок, які за об'єктом та предметом, так і суб'єктом і знахідками дослідження в практиці експертних установ [134].

У результаті переробки оригінального тексту Матеріалів 2 при викладі абзаци на с. 71 Матеріалів 1 міститься додавання тексту з посилання на Т.Е. Сухому (виділено **жовтим** кольором у Додатку 2). Однак весь абзаци є синтаксично обробленим підрядковим перекладом Матеріалів 2, який складеною у Матеріалах 1 від власного імені без оформлення їх за правилами цитування:

Оригінальний текст, с. 71:

«Враховуючи викладене, ми стверджуємо, що знахідки дослідження дослідження інтеграції знахідок в судовій експертизі ...» (дані автором приведено малюнок).

Перероблений текст, с. 71:

«Враховуючи викладене, на підтвердження погляди також вчених як Т.В. Азаранков, М.В. Бондаренко, В.Г. Гончаренко, О.Р. Роговська, М.Я. Сегал, Т.Е. Сухомо, Т.В. Толстухина, на виконання та потреби цитувати таку класифікацію інтеграції знахідок в судовій експертизі (див. малюнок, рис. 3а).

При цьому зазначений з Матеріалів 2 малюнок (с. 71), що міститься у Матеріалах 1 у структурному елементі «ДОДАТКИ» на с. 200 є переробкою оригінального малюнку Матеріалів 2, шляхом синтаксично обробленого підрядкового перекладу елементів, що входять в зображення структурної побудови інтеграції знахідок в судову експертизу, без зміни внутрішньої форми оригінальних фрагментів.

Інші переробки оригінального тексту Матеріалів 2 у зазначених фрагментах Матеріалів 1 є незначними. Всі вставки слова та конструкції, авторські пояснення Матеріалів 2 перекладені у Матеріалах 1 дослівно (визначено **пошуком** кольором у Додатку 2), що свідчить про синтаксично оброблений підрядковий переклад без зміни внутрішньої форми зазначеного твору.

Крім того, при заповненні фрагментів тексту з Матеріалів 2 у Матеріалах 1 збережено загальний порядок розташування абзаців по відношенню один до одного. Має місце також збереження підбору і розташування цитат різних авторів, що містяться у зазначених структурних елементах наданих Матеріалів 2. Проведення, в деяких випадках, різних інформаційних джерел їх заповнення не дає підстав вважати, що підбір і розташування відповідної інформації здійснювалося незалежно від використання тексту структурних елементів Матеріалів 2 - «1.2. Систематизація інтеграції знань як напрямлене розвитку судової експертизи», «1.3. Класифікація інтеграції знань в судової експертизи».

3. Як видно із Додатку 3 (збіг фрагментів текстів за п. 4, 5 Таблиці 1 наведено у Додатку 3) заповнення фрагментів тексту із такого структурного елемента, як «1.4. Влияние интеграции знаний на некоторые аспекты общей теории судебной экспертизы» (с. 71-96) наданих Матеріалів 2, має місце у тексті таких структурних елементів наданих Матеріалів 1, як «1.4. Влияние интеграции знаний на развитие общей теории судебной экспертизы», «Выводы по Разделу 1» (с.71-89, 91-93), які за обсягом складають весь текст структурного елемента та п. 7-14 Висновків до Розділу 1.

В даному випадку має місце синтаксично оброблений підрядковий переклад, переробка деяких фрагментів оригінального тексту, додавання нових слів, перефразування словосполучень чи речень, що не спричинило в цілому зміни внутрішньої форми оригінальних фрагментів.

Наприклад, заміна словосполучення у Матеріалах 2 «в строгом соответствии с УПК, ГПК, АПК» словосполученням у Матеріалах 1 «в строгой соответствии с чинным законодательством, яке регламентує кримінальний, цивільний чи господарський процес», не змінює внутрішню форму твору, а є перефразуванням вислову з додаванням відповідних еквівалентів.

Іноді має місце заміна конкретних слів без зміни змісту тексту цілого абзацу:

Оригінальний фрагмент тексту (с. 95):

Сутью **являється**, **що** **процес** **знав**, **с** **яким** **як** **якщо** **судовий** **експерт** **має** **інтеграційне** **свід.**, **не** **можливі** **в** **визначеному**, **он** **буде** **розширяться** **по** **мір** **розвитку** **науки** **и** **в** **залежності** **от** **своих** **перед** **судовий** **експертної** **задач**. **Из** **таблицы** **1** **совершенно** **очевидно** **видно**, **что** **информация** **и** **материалы** **на** **настоящий** **момент** **присутствуют** **во** **всех** **экспертизах**, **что** **придаёт** **этим** **задачам** **особую** **важность**. **Кроме** **того**, **интеграция** **судовой** **экспертизы** **с** **использов.**, **научной**, **физикой** **и** **другими** **науками** **может** **служить** **разработкой** **и** **использ.** **на** **основе** **физико-математического** **моделирования** **теория**, **позволяющая** **определять** **скорость** **транспортного** **средства** **в** **момент** **первоначального** **контакта**. **В** **связи** **с** **интеграционными** **процессами** **появляются** **новые** **экспертные** **задачи**.

Перероблений фрагмент тексту (с. 88):

Прозвище, що перекладу, з яким судово експертна має інтеграційні зв'язки, не є заперечним, він буде розширюватися в міру розвитку наук і в залежності від поставлення перед судово експертною задачею. **У таблиці 1 наведено зміст експертної, що інформативна і математична** на даний момент присутні в усіх експертних, що дає цим наукам особливу значимість. **Вказівкою прокладено** інтеграції судової експертної з механікою, математикою, фізикою й іншими науками може слугувати розроблена **«Класифікація «ВІСХ»** на основі фізико-математичного моделювання теорії, яка дозволяє визначити швидкість транспортного засобу в момент початкового контакту **178, с. 246**. **У зв'язку з інтеграційними процесами г'ядаються нові експертні завдання**.

Інші переробки оригінального тексту Матеріалів 2 у фрагментах тексту Матеріалів 1 є незмінними. Всі вставні слова та конструкції, авторські повсюди Матеріалів 2 перекладені у Матеріалах 1 дослівно (виділено **жовтим** кольором у Додатку 3), що свідчить про синтаксично оброблений підрядковий переклад без зміни внутрішньої форми запозиченого твору.

При цьому при запозиченні фрагментів тексту з Матеріалів 2 у Матеріалах 1 збережено загальний порядок розташування абзаців по відношенню один до одного. Має місце також збереження підбору і розташування цитат різних авторів, що містяться у зазначеному структурному елементі наведених Матеріалів 2. При цьому, приведення, в деяких випадках, різних інформаційних джерел їх запозичення, не дає підстав вважати, що підбір і розташування відповідної інформації здійснюється незалежно від використання тексту структурного елемента Матеріалів 2 - «1.4. Вплив інтеграції знань на розвиток загальної теорії судової експертної».

При переробці оригінального тексту Матеріалів 2 при викладі структурного елемента «Висновки до Розділу 1» у п. 8, 10, 13 міститься посилання на Т.Е. Сухому (виділено **жовтим** кольором у Додатку 3) у наступному контексті: «*у даному висновку ми підтверджуємо погляди таких авторів як Р.С. Бєлєтін, В.Р. Гачаренко, М.Я. Сєдай, Т.В. Сєдихов, Т.А. Сухомо то и.*». Однак відповідні висновки є синтаксично обробленим підрядковим перекладом оригінальних фрагментів тексту, що вкладаєні у Матеріалах 1 від власного імені без оформлення їх за правилами цитування.

4. Як видно із Додатку 4 (збіг фрагментів текстів та п. 6, 7 Таблиці 1 **виділено** у Додатку 4) запозичення фрагментів тексту із такого структурного елемента, як «2.3. Математизація и компьютеризация судебной экспертизы как универсальная форма проявления интеграции знаний» (с. 130-148) наведених Матеріалів 2, має місце у тексті таких структурних елементів наведених Матеріалів 1, як «2.3. Математизация и компьютеризация судебной экспертизы как универсальная форма прояву интеграції знань», «Висновки до Розділу 2» (с. 132-146, 148-149), які за обсягом складають весь текст структурного елемента та п. 6-9 Висновків до Розділу 2.

В даному випадку має місце синтаксично оброблений підрядковий переклад цілого структурного елемента без будь-яких змін внутрішньої форми оригінальних фрагментів.

Своєю відмінністю є переробка оригінального тексту Матеріалів 2 у тексті Матеріалів 1, шляхом додавання прізвищ інших авторів з посиланням на джерела запозичення, зокрема на Т.Е. Сухову (виділено **жовтим** кольором у Додатку 4), до переліку праць провідних вчених, однак зазначений текст до переліку значимих праць та після нього повністю співпадає з оригінальним текстом, що свідчить про синтаксично оброблений підрядковий переклад без зміни внутрішньої форми запозиченого твору.

При переробці оригінального тексту Матеріалів 2 при викладі структурного елементу «Висновки до Розділу 2» у п. 6, 7 та на с. 146 структурного елементу «2.3. Математизація і комп'ютеризація судової експертизи як універсальна форма прояву інтегративних знань» Матеріалів 1 містяться посилання на Т.Е. Сухову (виділено **жовтим** кольором у Додатку 4) у наступному контексті: «*у даному висновку ми погоджуємося з такими висновками як Т.В. Аверьянова, Р.С. Бісєлі, В.Г. Гончаренко, О.Р. Росітська, Т.В. Савцова, Т.Е. Сухова, Т.В. Толстухіна та ін.)*». Однак відповідні висновки є синтаксично обробленим підрядковим перекладом оригінальних фрагментів тексту, що викладені у Матеріалах 1 від власного імені без оформлення їх за правилами цитування.

5. Як видно із Додатку 5 (збіги фрагментів текстів за п. 8, 9 Таблиці 1 наведено у Додатку 5) запозичення фрагментів тексту із такого структурного елементу, як «ЗАКЛЮЧЕНИЕ» (с. 155-158) виданих Матеріалів 2, має місце у тексті такого структурного елементу виданих Матеріалів 1, як «ВИСНОВКИ», а саме пункти 7-13, 15-18 (с. 151-154), які за обсягом складають 11 пунктів висновків з 18, що становить приблизно дві третини від загальної кількості висновків. Крім того, запозичення таблиці, що міститься на с. 93-95 Матеріалів 2, має місце у структурному елементі «ДОДАТКИ» Матеріалів 1 на с. 202 у певному обсязі.

В даному випадку має місце синтаксично оброблений підрядковий переклад, переробка деяких фрагментів оригінального тексту, додавання певних слів, перефразування словосполучень чи речень, що не спричинило в цілому зміни внутрішньої форми оригінальних фрагментів.

У результаті переробки оригінального тексту Матеріалів 2 при викладі структурного елементу «ВИСНОВКИ» у п. 9, 11, 12, 13 містяться посилання на Т.Е. Сухову (виділено **жовтим** кольором у Додатку 5) у наступному контексті: «*у цьому автор солідарний з останніми дослідженнями Т.В. Аверьяновой, І.А. Алюва, В.Г. Гончаренка, Г.І. Грановича, Ю.Г. Карулова, М.О. Селіванова, Т.Е. Сухової, Т.В. Толстухіної та інших)*». Однак відповідні висновки є синтаксично обробленим підрядковим перекладом оригінальних фрагментів тексту, що викладені у Матеріалах 1 від власного імені без оформлення їх за правилами цитування.

Отже, в усіх наведених вище випадках виявлених збігів має місце синтаксично оброблений підрядковий переклад, що дозволяє сприймати текст оригіналу у вигляді адаптованого тексту українською мовою. Іноді має місце переробка, що характеризується заміною, вилученням, доповненням або скороченням оригінального тексту, що не змінює в цілому його

внутрішньої форми, а також «приспособлення» тексту до предмету наукового дослідження – в оригінальному тексті досліджувались інтеграція знань у судову експертизу, а у запозиченому – інтеграція знань у криміналістику.

У Методичці проведення судових експертиз літературних творів (далі – Методика) зазначають:

«Якщо за результатами проведеного дослідження встановлюються фактичні об'єкти текстів творів або їх фрагменти, то робиться висновок про факт відтворення (використання) одного твору (його частини) при створенні іншого» [3, с. 61].

Таким чином, проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що частина текстів таких складових твору Т.Е. Сухої «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії та практики судової експертизи» (Матеріали 2), як «1.1. Сущність інтеграції та тенденції її розвитку в судовій експертизі», «1.2. Систематизація інтеграції знань як напрям розвитку судової експертизи», «1.3. Класифікація інтеграції знань в судовій експертизі», «1.4. Вплив інтеграції знань на деякі аспекти загальної теорії судової експертизи», «2.3. Математизація та комп'ютеризація судової експертизи як універсальна форма проявлення інтеграції знань», «ЗАКЛЮЧЕННЯ» використано у таких складових твору Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» (Матеріали 1), як «1.1. Сутність інтеграції та тенденції її розвитку», «1.3. Систематизація та класифікація інтеграції знань як напрям розвитку судової експертизи», «1.4. Вплив інтеграції знань на розвиток загальної теорії судової експертизи», «Висновки до Розділу 1», «2.3. Математизація і комп'ютеризація судової експертизи як універсальна форма прояву інтеграції знань», «Висновки до Розділу 2», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ».

Для відповіді на питання про спосіб використання твору, необхідно звернутися до їх визначень.

Відповідно до Словника [4]:

ПЕРЕКЛАД *перевод translation*. Виразення форми письмових або усних творів мовою, яка відрізняється від мови оригіналу. Переклад повинен передавати твір у достовірному і неспотвореному вигляді як щодо його змісту, так і щодо його стилю. Авторське право належить перекладачам на переклад твору як винятково їх творчої інтерпретації твору іншою мовою без завдання шкоди правам автора твору, що перекладається. Для перекладу твору необхідний відповідний дозвіл автора твору, що перекладається [4, с. 154].

ПЕРЕРОБКА (ОБРОБКА) *переработка (обработка) remake*. Зміна жанру речі існуючого твору в результаті переробки або зміна твору в межах одного й того ж жанру з метою пристосування його до інших умов використання. Переробка творів інших авторів, що охороняються авторським правом, здійснюється тільки за дозволом право володільця [4, с. 154].

ПЕРЕФРАЗУВАННЯ *перефразирование paraphrasing*. Перефразування оригінальної роботи є порушенням виключних прав і не вважається добронормативним використанням відповідного твору [4, с. 154].

АДАПТАЦІЯ *adaptation*. Використання чужого твору для створення нового, творчо самостійного. При цьому твір іншого автора є своєрідним «фундаментом» для нового твору. Останній, як, наприклад, екранізація роману або його постановка на сцені, вимагає спеціальних знань, майстерності і творчих зусиль, які надають роботі оригінальності і тим самим роблять об'єктом авторсько-правової охорони. Музичні аранжування, екранізації, сценарії екранізацій, звукозаписи, копії творів образотворчого мистецтва, реферати – все це приклади адаптацій. Підручники, посібники також іноді адаптуються шляхом внесення до тексту змін або доповнень з метою їх доступності [4, с. 33].

Як було встановлено, використання текстів Матеріалів 2 у Матеріалах 1 було здійснено шляхом синтаксично обробленого підрядкового перекладу, що дозволяє сприймати зміст оригіналу у вигляді адаптованого тексту українською мовою. Про підрядковий переклад також свідчать семантично невизначені окремі слова, наявність рунзівів або першого варіанту запропонованого при машинному перекладі слова, яке за змістом не відповідає встановленим термінам. Наприклад, «немає повсякденного об'єктивності» - «немає повсякденного об'єктивності»; «смілий виступає виступає» - «сміливо досліджує банкет»; «ванду чого» - «вандування чого»; «не враховуючи друзів» - «не враховуючи нікого»; «яко створює в рядки» - «як створює і порчі»; «якістюмально розширений характер» - «якістюмально розширений характер»; «кількістюмально розширений» - «кількістюмально розширений»; «якістюмально розширений» - «якістюмально розширений» тощо (визначено **червоною лінійкою** у Додатках 1-5).

Як зазначалося, в деяких випадках праця перекладача не є творчою. Мова йде про так званий підрядковий переклад, при якому перекладач здійснює просту підстановку еквівалентних слів під текст оригіналу. Така робота не є творчою, оскільки базується тільки на знанні відповідної мови. Таке саме завдання виконує і так званий машинний переклад, який здійснюється за допомогою відповідного лінгвістичного програмного забезпечення. На практиці перекладач зазвичай після машинного перекладу здійснює доопрацювання отриманого тексту [7, с. 129].

Зокрема В.Я. Іонас також наголошує, що «Серед цивілістів немає сумнівностей в тому, що підстановочна еквівалентність сам під текст оригіналу не вимикає нічого, окрім звання словниковий двох мов: того, з якого робиться переклад, і іншого, на який перекладають. Це технічна робота, що не є об'єктом авторського права».

Підходючи з цієї точки зору до оцінки підрядкового перекладу, ми повинні поставити умовою його правоохоронності такий юридичний факт, як творчість.

Якщо підрядковий переклад людським інтелектуальним твором, семантично оброблений, не виходить за межі редакційної роботи над необробленим підрядковим, то це «інтермедіальний підрядковий» - форма підрядкового перекладу, (...) як проміжна ланка між необробленим

підрядником і художнім перекладом. Такий «переклад» не може створити «образ авторського проза» [6, с. 57, 58].

Отже, використаний текст Матеріалів 2 піддався спочатку перекладу з російської на українську (ймовірно машинному перекладу, про що свідчать допущені невідпрацьовані слова), а потім, переробці шляхом заміни, вилучення, доповнення або скорочення первинного тексту та його адаптації («архестосування») з врахуванням мети та предмету дослідження чи різниці у нормах російського і українського законодавства.

У Методичі, зокрема зазначено:

«Існує декілька способів непропорційного відтворення твору.

По-перше, твір в цілому або його значні фрагменти можуть бути відтворені повністю, без внесення змін до тексту. В такому випадку встановлення факту відтворення твору, як правило, не викликає у експерта труднощів.

По-друге, при створенні заголовка твору може бути відтворено фрагменти раніше існуючого твору, але з внесенням до його тексту змін. Ці зміни пов'язані з визначені або дододані окремі слів (фрази), переформуванні речень, використанні аббревіатур, застосуванні різного порядку слів у відповідних реченнях, використанні синонімічних рядів та інших в тексті словесних одиниць із еквівалентами, в перестановці місцями слів, речень, абзаців тощо. Усі вищезгадані зміни несуть мовлявний характер та, відповідно, не є результатами творчої праці. Окрім того, в тексті порівнюваних творів можуть міститись однакові помилки, що дозволяло свідчити про факт відтворення одного твору при створенні іншого» [3, с. 60-61].

Таким чином, з врахуванням викладеного експертом зроблено висновок, що у творі - дисертації Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» були використані структурні елементи твору – дисертації Т.Е. Сухої «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи». Використання було здійснено шляхом синтаксично обробленого підрядкового перекладу, а також певною мірою переробки, що здебільшого пов'язані із заміною, вилученням, доповненням або скороченням оригінальних текстів, що не змінило в цілому їх внутрішньої форми.

Питання

1. Чи мало місце використання твору або його частини – дисертації Сухої Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи» у дисертації Гурак Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» у початкових та проміжних (дослідницьких) піллях? Чи відповідає обсяг такого використання поставленій меті?

Ст. 21 Закону [2] визначені основні способи вільного використання твору із зазначенням імені автора.

«Без згоди автора (чи іншої особи, яка має авторське право), але з обов'язковим зазначенням імені автора і джерела запозичення, допускається:

1) використання цитат (коротких уривків) з опублікованих творів в області, направданому поставленому метою, в тому числі цитування статей з газет і журналів у формі огляду преси, якщо воно зумовлено критичним, висвітлюючим, науковим або інформаційним характером твору; до якого цитата вставляється; аільне використання цитат у формі коротких уривків з виступів і творів, включених до фонових (відеозаписи) або аудіофонних записів;

2) використання літературних і художніх творів в області, направданому поставленому метою, як ілюстрацій у виданнях, переданих мовленням, зрозумілих чи відеозаписаних початкового характеру» [2] (підкреслено експертним).

При цьому відповідно до ст. Закону [2]:

«цитатами - порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілими свої твердження або для посилення на посліди іншого автора в аргументаційному формулюванні» (підкреслено експертним).

Отже, використання цитат (коротких уривків) в іншому творі можливе без згоди автора, однак з обов'язковим зазначенням його імені та джерела цитування. Цитата не може бути лише вставлена до контексту іншого твору, вона застосовується для посилання на іншу точку зору чи думку окремого автора, або як пояснення свого твердження тощо.

Важливі структурні елементи та фрагменти твору – дисертації Т.Е. Сухої «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії в практиці суддівської експертизи» у творі - дисертації Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» не можуть вважатися цитатою з огляду на наступне:

1) не зазначено імені автора та джерело запозичення. У тих випадках, коли в тексті Матеріалів і наводиться ім'я Т.Е. Сухої, її слова викладаються від власного імені про що свідчать відповідні вставні конструкції, наприклад: «*якотриє будуть нами розглянуті детально в даній роботі*», «*ми спробуємо, якщо можливо, продемонструвати*» - «*ми вважали за потрібне запровадити*»/«*ми*», «*также ми показали*» - «*также ми показали*», «*представити приклад*»/«*приклад*», «*постав перед нами у висвіді*», «*спроведений нами аналіз*»/«*аналіз*» тощо;

2) думки автора (Т.Е. Сухої) інкальчуються від власного імені, як наведено прикладі вище або: «*В заключенне данного параграфа слід раз згадати бы подчеркнуть, что на настоящий момент, к сожалению...*» - «*На заключенне даного параграфа ще раз хотілося б відзначити, що на*

даній момент, на жаль...», «Нам представляється, що все-таки - «Нам уявляється, що все-таки», «на наш погляд» - «на наш погляд» тощо;

3) зазначення тексту розміром з окремий підрозділ (я в даному випадку більше половини дисертаційного дослідження – 5 підрозділів з 8 та більшість висновків) не вважається коротким зривком.

Відповідно до ст. 23 Закону [2] допускається без згоди автора відтворення примірників твору для навчання, а саме:

«1) відтворення зривків з опублікованих письмових творів, відповідно до творів як ілюстрацій для навчання за умови, що обсяг такого відтворення відповідає згаданій меті;

2) репродуційне відтворення навчальними закладами для аудиторних занять опублікованих статей та інших невеликих за обсягом творів, а також зривків з письмових творів з ілюстраціями або без них за умови, коли:
а) обсяг такого відтворення відповідає згаданій меті;
б) відтворення твору є поодиноким випадком і не має систематичного характеру».

У словнику-довіднику з авторського права містяться наступні визначення:

ДОБРОСОБІСНА ПРАКТИКА добросовестная практика fair practice. Норма, що визначає допустимість вільного використання творів шляхом ілюстрування з освітньою метою. Відповідно до вимог Бернської конвенції добросовісна практика не повинна суперечити нормальному використанню твору і завдавати невинуватної шкоди законним інтересам автора [3, с. 85].

ІЛЮСТРАЦІЯ илюстрация illustration. Рисунок, картини та інші твори не літературного характеру, які пояснюють або є оформленням письмового твору. Авторським правом на ілюстрації часто володіє інша особа, незалежно від авторського права на твір, що ілюструється [3, с. 105].

РЕПРОГРАФІЧНЕ ВІДТВОРЕННЯ репрографическое воспроизведение reproduction. Факсимільне відтворення у будь-якому розмірі (збільшеному чи зменшеному) оригіналу або примірника твору (письмового чи іншого графічного твору) шляхом фотокопіювання або іншими технічними засобами, ніж видання. Репрографічне відтворення не вкладає в себе запис в електронній (зокрема, цифровій), оптичній чи іншій формі, яку читає машина [3, с. 201].

Зрозуміло, що використання структурні елементи та фрагменти твору – дисертації Т.Е. Сухої «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи» у творі – дисертації Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» не є ілюстраціями або факсимільними копіями, тобто не є відтворенням творів для навчання, що допускається Законом [2] і не потребує згоди автора.

Крім того, як було зазначено при відповіді на Питання 1, при зазначенні тексту з Матеріалів 2 у тексті Матеріалів 1 мало місце:

- використання структурних елементів твору у повному обсязі;

- внесення при переробці твору незначних змін, що носять суто технічний характер;

- збереження загального порядку розташування абзаців по відношенню один до одного;

- збереження підбору і розташування цитат різних авторів, що виключає підстави вважати ніби такий підбір та розташування інформації здійснювались незалежно від тексту запозиченого твору;

- збереження вставних слів та конструкцій, поясень та рекомендацій автора запозиченого твору і викладення їх від власного імені у переробленому творі.

Крім того, слід зазначити, що метою наукового дослідження є вивчення автором об'єкту дослідження (авторська стратегія в одержанні нових знань про об'єкт та предмет дослідження) з метою отримання корисних результатів з наукової діяльності. При відповіді на Питання 1 було встановлено, що у Матеріалі 1 також був запозичений текст Матеріалів 2, що містить висновки проведеного наукового дослідження, викладені у переробленому тексті від власного імені, а отже були приласнені і результати наукового дослідження.

Таке використання є недопустимим з початкової та дослідницької мети, не відповідає добросовісній практиці та поставленій меті наукового дослідження.

Отже, використані структурні елементи твору Т.Е. Сузової (Матеріалів 2) з структурних елементів твору Р.В. Гурак (Матеріалів 1) викладені від власного імені без зазначення автора і джерела запозичення, не відповідають правилам цитування та поставленій меті наукового дослідження, як за формою так і за змістом.

Таким чином, використання структурних елементів та фрагментів твору – дисертації Т.Е. Сузової «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії в практиці судєбної експертизи» у творі - дисертації Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» не є одним із способів вільного використання твору. Використані частини творів не можуть вважатись відтвореними фрагментами твору для навчання, не відповідають правилам цитування та поставленій меті наукового дослідження.

Питання

3. Чи містять використані фрагменти твору - дисертації Сузової Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії в практиці судєбної експертизи» у дисертації Гурак Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики», якщо такі є, ознаки плагіату?

Відповідно до ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон):

«кладати - оригіновлення (*копіювання*), повністю або частково, *фрагмент твору під іменем особи, яка не є автором цього твору*» [2].

Відповідно до словника-довідника з авторського права [4]:

«ПЛАГІАТ» plagiarism

Недозволене заповнення, відтворення частини літературного, художнього або наукового твору (або його частини) під своєю властивою або псевдонімом, не сумісне як з творчою діяльністю, так і з нормами моралі та закону; що спорує авторське право. Плагіат переслідується законом» [4, с. 157].

Слід зазначити, що заповнення у науковій сфері можуть здійснюватися як **правомірно** (ті, що дозволяються Законом, дозволені заповнення), у науково коректній чи некоректній формі, так і **неправомірно** (ті, що забороняються Законом, недозволені заповнення).

У науково-методичному посібнику «Про плагіат у творах науки (дисертаціях на здобуття наукових ступенів)»² містяться наступні визначення:

«Під правомірним заповненням у науковій сфері, вираженому у науково коректній формі, розуміється обґрунтоване цілями цитування використання в своєму творі науки частини чужого тексту з обов'язковим вказівкою (посиланням) на дійсного автора і джерело запозичення, оформлені відповідно до встановлених правил цитування.

Під правомірним запозиченням у науковій сфері, вираженому в науково некоректній формі, розуміється обґрунтоване цілями цитування використання в своєму творі науки частини чужого тексту з обов'язковим вказівкою (посиланням) на дійсного автора і джерело запозичення, коли така вказівка (посилання) оформлена з порушенням встановлених правил цитування.

Формою неправомірного запозичення у науковій сфері є виступає випадок. Під плагіатом у науковій сфері розуміється порушення особистих інтелектуальних прав автора (авторського права) шляхом приписання авторства на твір науки (або частину твору науки), що виразилося у неправомірному, тобто необґрунтованому цілями цитування запозиченні чужого тексту (частини тексту) без вказівки (посилання) на дійсного автора і джерело запозичення, оформленого у відповідності до встановлених правилами цитування».

Отже, плагіат у науковій сфері здійснюється у двох формах:

а) дослівного приписання авторства чужого тексту (дослівне записування тексту без зазначення його джерела);

б) приписання чужого тексту із застосуванням стилістичного прийому перефразув, тобто із заміною слів і виразів на близькі за змістом (синоніми) без зміни змісту запозиченого тексту твору науки (заповнення тексту із перефразуванням думки автора без зміни її основного змісту, що складає творчу сутність і оригінальність твору).

На основі викладеного вище, для відповіді на поставлене питання необхідно визначитись із формою здійснення текстових запозичень з дисертації Т.Е. Сухової (Матеріали 2) у дисертації Р.В. Гурак (Матеріали 1).

² Шахріп С. М., Арестер Н. Н., Тетель А. А. Плагіат в провадженні науки (дисертації на отримання певної ступеня): науково-методично-практичне / С. М. Шахріп, Н. Н. Арестер, А. А. Тетель. М.: МВНН, 2014. – 78 с.

Зрозуміло, що у дисертації Т.В. Сузової присутні стандарти для кориспуденції: термінологія, застосовані певні наукові підходи та правила подачі матеріалу, а також посилання на вже існуючі положення та авторитетні джерела з приводу предмету дослідження. Однак, це не свідчить про відсутність оригінальності. У будь-якому науковому творі присутні елементи, що охороняються і не охороняються.

На думку Д. Ліпшик, «абсолютно оригінальними можуть вважатися твори, в яких і композиція, і спосіб вираження є оригінальними [3, С. 61].

Творчий елемент може відноситися не до змісту твору, так і до його форми, або одночасно до форми і змісту. У творах мистецтва творчість найчастіше зосереджується не на змісті, а на формі вираження задуму, тобто вираховувати мовнітоні з не тільки те, що робить автор, скільки те, як він це робить. У творах науки, мовляки, творчість найчастіше зосереджується змісту, а не форми, оскільки такі твори спираються на читача розумовою вплив, а не емоційний».

У Методичні вказано, що «оригінальність твору наукового характеру може виражатися в особливості та порядку складання термінів (частоти їх використання) та логіко-лексичній лексиці, авторськості зв'язків між частковими висловлюваннями, особливостях аргументації, послідовності викладу певних міркувань, послідовності на літературні джерела тощо» [6, с. 42].

Оскільки дисертація Т.Е. Сузової відноситься до наукових творів у сфері кориспуденції, її оригінальність оцінюється з врахуванням виду твору та його призначення і полягає:

- 1) в аналізі, підборі та розташуванні наукових матеріалів, понять, літературних та законодавчих джерел;
- 2) у логічній структурованості та послідовності викладу висловлювань та аргументації;
- 3) способами узагальнення наукових суджень і фактів;

4) стримуванні на цій основі самостійних висновків, положень наукової роботи, конкретних пропозицій та рекомендацій.

Використані структурні елементи та фрагменти твору Т.Е. Сузової є оригінальними за рахунок підбору матеріалу, викладу думок інших авторів щодо окремих питань (з дотриманням правил цитування), аналіз практиків судової експертизи та норм законодавства тощо. На оригінальність використаних частин не впливає наявність цитат з творів інших авторів, наукових положень та ustalених знань у галузі кориспуденції.

Зокрема, у Методичні вказано, що:

«Якщо порівняльний аналіз виявить, що у певному творі були запозичені певні елементи змісту чи авторськості форми, але вони виражені повністю оригінальними мовними засобами, то можна говорити про новий твір. У той же час, якщо нова твору була здійснена новими способами, але це не впливає на оригінальність, то це не новий твір, а клонінг. Так, коли в використаній тексті словесна одимість із еквівалентами не дає вираження оригінального задуму, а лише і творчості. Таке оперування еквівалентами,

перестановка місцями слів, речень, абзаців достатньо будь-якої драматичної лексики» [5, с. 44, 45].

У результаті проведеного дослідження, а також при відповіді на Питання 1, 2 було встановлено, що використані структурні елементи твору Т.Е. Сухової (Матеріали 2) у структурних елементах твору Р.В. Гурак (Матеріали 1) були здійснені шляхом:

- дослівного записування тексту без зазначення його джерела (дослівне записування у вигляді підрядкового перекладу з російської мови на українську);

- записування тексту шляхом застосування стилістичного прийому парафрази без зміни внутрішньої форми твору (зокрема переробка, що характеризується заміною, вилученням, доповненням або скороченням оригінального тексту, «приспосовування» тексту до предмету наукового дослідження, що не змінює в цілому його внутрішньої форми);

- записування значних за обсягом фрагментів тексту, що становлять окремі підрозділи та висновки до проведеного наукового дослідження.

Такі записування відносяться до недозволенних Законом записувань, які здійснені шляхом привласнення авторства на частину твору науки, що вчинявся у необґрунтованому шляхом ігнорування записування частини чужого тексту без вказівки (посилання) на дійсного автора і джерело записування, оформленого у відповідності до встановлених правилами цитування.

Висвідане свідчить про те, що у творі - дисертації Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» були записані як зміст твору (його внутрішня форма) так і форма твору, його мова (зовнішня форма) дисертації Т.Е. Сухової «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи».

Як зазначалось при відповіді на Питання 1: *«Мова твору записана не повністю. Воно лише цитується з позначенням джерела, в іншому випадку є свідомістю привласнення (плагиат)»* [6, с. 46].

На основі проведеного дослідження експертом зроблено висновок, що використані структурні елементи твору - дисертації Сухової Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи» у структурних елементах твору - дисертації Гурак Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» відносяться до записувань тексту, що не дозволяються законом і мають ознаки плагиату.

ВИСНОВОК

1. У творі - дисертації Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» були використані структурні елементи твору - дисертації Т.Е. Сухової «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи». Використання було здійснено шляхом синтаксично обробленого підрядкового перекладу, а

таким іншого роду переробка, що здебільшого пов'язані із зміною, виключенням, доповненням або скороченням оригінальних текстів, що не змінили в цілому їх внутрішньої форми.

2. Використання структурних елементів та фрагментів твору – дисертації Т.Е. Сузової «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи» у творі - дисертації Р.В. Гурак «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» не є ознакою їх спосібів вільного використання твору. Використані частини творів не можуть вважатись відтворенням прямих виїмок твору для цитування, не відповідають правилам цитування та поставленій меті наукового дослідження.

3. Використані структурні елементи твору - дисертації Сузової Т.Е. «Інтеграція знань як фактор розвитку теорії і практики судової експертизи» у структурних елементах твору - дисертації Гурак Р.В. «Інтеграція знань як фактор розвитку науки криміналістики» відповідають до зазначень тексту, цитати дозволяються законом і мають ознаки вкрапленості.

Експерт

К.А. Сопова

Додаток разом із висновком, який вкладається матеріали, надані на дослідження.

Експерт

К.А. Сопова

